

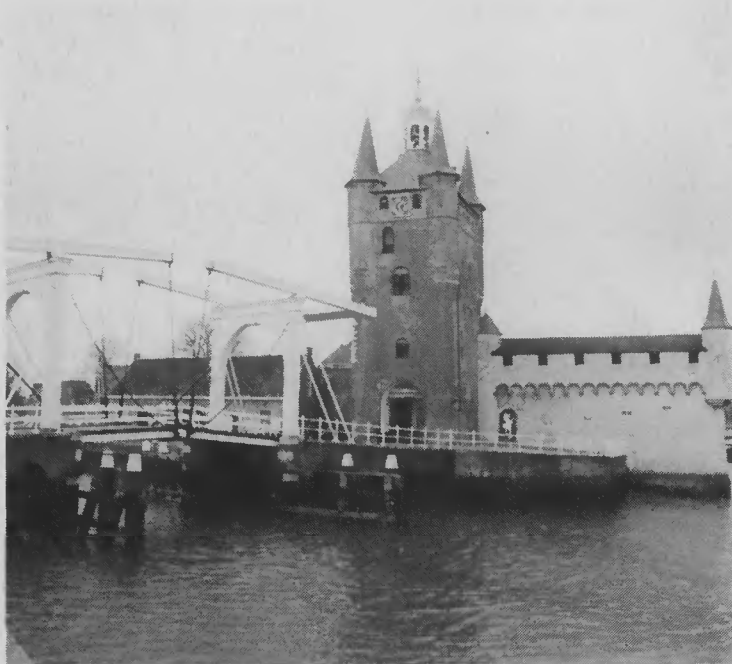
PROVINCIE

ZEELAND

provinciale griffie

**nota
monumentenzorg
en archeologie**

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

welzijn

monumentenzorg

NOTA MONUMENTENZORG EN ARCHEOLOGIE

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

augustus 1990

INHOUD

	<u>Blz.</u>
1. INLEIDING	5
2. HUIDIG PROVINCIAAL BELEID	6
2.1 Monumentenzorg	6
2.2 Archeologie	6
2.3 De verdeling van de middelen	6
2.4 De gevolgen van het gewijzigde monumentenbeleid	8
3. RIJKSBELEID EN -SUBSIDIEREGELINGEN	10
3.1 Algemeen	10
3.2 Rijkssubsidieregelingen	10
4. HET TE VOEREN PROVINCIAAL BELEID	12
4.1 Monumentenzorg	12
4.2 Archeologie	14
4.3 Educatie	15
4.4 Herschikking van de middelen	15
5. BIJLAGEN	
I. Nota van antwoord op de ingekomen reacties op de discussie- nota monumentenzorg en archeologie	
II. Overzicht van de categorieën en de aantallen beschermde monumenten in de provincie Zeeland per 31 december 1986 . .	
III. Overzicht van de aantallen beschermde monumenten per pro- vincie per 31 december 1988	
IV. Overzicht van gemeenten met méér dan 100 beschermde monu- menten naar de toestand op 31 december 1988	
V. Gegevens gemeentelijke meerjarenprogramma's restauraties .	
VI. Ontwerp-verordening op de toekenning van subsidies voor monumenten in Zeeland	

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

1. INLEIDING

De door de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in 1984 gepresenteerde nota over de monumentenzorg en het daarin opgenomen beleidsvoornemen het monumentenbeleid te decentraliseren naar het niveau van de gemeenten heeft voor veel opschudding gezorgd bij de provinciebesturen. In de opvatting van de minister zou de taak van de provincie zich nagenoeg geheel dienen te beperken tot aspecten van ruimtelijke ordening en het stads- en dorpsvernieuwingsbeleid.

De verregaande eensgezindheid van de gezamenlijke provincies werd gesteund door de ingediende motie Oomen-Ruyten, waarin van de minister een meer nadrukkelijke taak voor de provinciale overheid werd verlangd. Dit heeft inmiddels geleid tot een overheveling van de middelen, welke voor de Monumentenwacht ter beschikking stonden, van rijk naar provincies en een coördinerende en uitvoerende rol in het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Tot op heden is het echter daarbij gebleven.

De Monumentenwet 1988, in werking getreden op 1 januari 1989, kent aan de provincie taken toe, die zich beperken tot:

- advisering over plaatsing in het register van beschermde monumenten van objecten in het buitengebied;
- advisering over de vergunningverlening met betrekking tot afbraak, wijziging, verstoring of verplaatsing van monumenten in het buitengebied;
- advisering met betrekking tot de aanwijzing van beschermde stads- of dorpsgezichten.

Op de mogelijke consequenties van deze geringere rol komen wij in hoofdstuk 3 terug.

Nu de huidige situatie wezenlijk anders is dan die van ruim 10 jaar geleden, wordt voorgesteld de Nota "Monumentenzorg in Zeeland", door Provinciale Staten vastgesteld op 16 december 1977, nader te bezien en nieuwe beleidsuitgangspunten vast te stellen. Hierin wordt meegenomen het beleidsveld archeologie, waarover in de Monumentenwet 1988 ook een aantal artikelen is opgenomen.

2. HUIDIG PROVINCIAAL BELEID

2.1. Monumentenzorg

Het provinciale beleid beperkte zich tot 1978 tot het volgen van het rijksbeleid. Er bestond een subsidieregeling, waarbij slechts subsidie kon worden toegekend in de kosten van restauratie van monumenten, als ook van rijkswege een subsidie was toegekend. Het provinciale percentage bedroeg in nagenoeg alle gevallen 10% van maximaal f 30.000,-- en 5% van de meerdere subsidiabele herstelkosten. Voor molens bestond een aparte regeling: in de restauratiekosten werd een provinciale bijdrage verstrekt van 20%. Daarnaast kende de provincie ook een onderhoudssubsidieregeling voor molens. In het kader van deze regeling konden de eigenaren van molens in de jaarlijkse onderhoudskosten een provinciale bijdrage van 15% in de subsidiabele onderhoudskosten tegemoet zien.

In het kader van het monumentenjaar 1975 werd vanuit het Provinciaal Comité Zeeland monumentenjaar 1975 een werkgroep geformeerd met als opdracht een studie te verrichten met betrekking tot het provinciale beleid ten aanzien van de monumentenzorg. Deze werkgroep bracht in de loop van 1977 haar eindrapport, met een groot aantal aanbevelingen, uit. Dit rapport leidde tot de vaststelling van de "Verordening op de toekenning van subsidies voor monumenten in Zeeland" door Provinciale Staten van Zeeland op 16 december 1977. Deze verordening is op 1 januari 1978 in werking getreden.

In vergelijking met de vorige regeling zijn in deze verordening belangrijke verschillen te constateren. Dit vindt met name zijn oorzaak in de keuze, die gemaakt is het beleid en de beschikbare middelen te richten op de groep van de, in commercieel opzicht, meest kwetsbare monumenten zoals kerken, kastelen en molens. Het behoud van woonhuismonumenten werd aangemerkt als een in eerste instantie gemeentelijke taak.

2.2. Archeologie

In 1972 werd onder de titel "Archeologie in Zeeland in een noodsituatie" door de Zeeuwse Culturele Raad een rapport gepubliceerd, waarin het volgende werd opgemerkt: "Door het achterwege blijven van waarnemingen, noodopgravingen en grotere opgravingen zullen steeds meer waardevolle gegevens verloren gaan". Naar aanleiding van dit rapport zijn regelmatig discussies gevoerd of nu werkelijk de in de Zeeuwse bodem voorkomende archeologische documenten gevaar liepen vernietigd te worden. Als dit zo zou zijn dan zou een deel van de geschiedenis van onze provincie verloren gaan. In het volgende hoofdstuk wordt de provinciale betrokkenheid bij de archeologie nader toegelicht.

2.3. De verdeling van de middelen

a. Monumentenzorg

Binnen de provinciale begroting is momenteel (= situatie 1989) een bedrag van ruim f 897.000,-- beschikbaar voor de monumentenzorg.

Bij overschrijding van de beschikbare bedragen wordt een beroep gedaan op het Monumentenfonds waarbinnen momenteel bijna f 2 miljoen beschikbaar is. Hiervan is overigens een bedrag van bijna f 1,6 miljoen reeds toegezegd (openstaande verplichtingen). De beschikbare middelen worden besteed ten behoeve van een vijftal doeleinden.

Restauratie van monumenten

De provinciale subsidie in de restauratiekosten bedraagt bij kerkelijke gebouwen en kastelen 10%, bij molens 25%, bij woonhuismonumenten 5% van maximaal f 100.000,-- en 5% bij overige monumenten.

Hierbij wordt uitgegaan van de door de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur subsidiabel verklaarde kosten. De provinciale bijdrage wordt toegekend onafhankelijk van het beschikbaar zijn van rijkssubsidie. Voor restauraties is in de provinciale begroting voor 1990 een bedrag van f 390.900,-- beschikbaar.

Onderhoud van monumenten

De provinciale bijdrage in de jaarlijkse onderhoudskosten bedraagt bij kerkelijke gebouwen en kastelen 20% van maximaal f 10.000,-- en bij molens 15%. Bij de bepaling van de subsidiabele kosten van molens wordt, evenals bij restauraties, uitgegaan van de door de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur vastgestelde subsidiabele kosten, welke vaststelling overigens geschiedt na advies onzerzijds. De subsidiabele onderhoudskosten voor kerken en kastelen worden door ons college vastgesteld vanwege interpretatieverschillen met de rijksonderhoudsregeling in de bepaling van deze kosten. Voor de onderhoudssubsidies is jaarlijks een bedrag van f 102.000,-- beschikbaar.

Aankoop van molens

In de aankoopkosten van molens bedraagt de provinciale subsidie 25% van een door ons per geval nader vast te stellen maximum bedrag. Deze bijdrage wordt slechts verleend aan gemeentebesturen en privaatrechtelijke rechtspersonen zonder winstoogmerk, onder de voorwaarden dat de molen, zonodig, gerestaureerd dient te worden en dat deze in goede staat van onderhoud wordt gehouden.

Aangezien op deze regeling niet jaarlijks een beroep wordt gedaan, is geen bedrag in de begroting opgenomen. Eventuele subsidies worden ten laste van het Monumentenfonds gebracht.

Sinds 1978 zijn met behulp van deze regeling een negental molens in eigendom van gemeenten gekomen. Het merendeel hiervan is inmiddels gerestaureerd.

Draaipremie voor molens

Na de vaststelling van het deelplan Kunst en Cultuurbehoud 1986-1989 door Provinciale Staten hebben wij op 14 april 1987 besloten tot het instellen van een draaipremieregeling voor molens. Hierbij wordt uitgegaan van een subsidie van f 1,-- per 300 asomwentelingen. Inmiddels hebben 58 van de 76 moleneigenaren om plaatsing van een molenteller verzocht. De monumentenwachters hebben, op ons verzoek, alle tellers inmiddels geplaatst. Voor deze regeling is een bedrag van f 20.400,-- per jaar beschikbaar.

Subsidiëring verenigingen en stichtingen

Naast waarderingssubsidies en/of contributies voor de Bond Heem-
schut (f 3.570,--), de vereniging "De Hollandsche Molen"
(f 3.000,--), de vereniging "De Zeeuwse Molen" (f 4.000,--), de
vereniging "Hendrick de Keyser" (f 50,--), de Stichting Oude
Zeeuwse Kerken (f 5.100,--) en het Gilde van Vrijwillige Mole-
naars, afdeling Zeeland (f 1.000,--) ontvangt de Regionale Stich-
ting Monumentenwacht Zeeland een groot deel van het voor dit on-
derdeel beschikbare bedrag van bijna f 400.000,--. De subsidie aan
de Monumentenwacht (ruim f 367.000,-- in 1989) bestaat uit een
bijdrage van 90% in de personeelskosten van de zes in Zeeland
werkzame monumentenwachters en een bijdrage van 100% in de perso-
neelskosten van een administratieve kracht. Daarnaast kunnen de
secretaris en de penningmeester voor respectievelijk 25% en 5% van
hun arbeidstijd ter provinciale griffie werkzaamheden ten behoeve
van de Monumentenwacht verrichten.

b. Archeologie

Voor de archeologie is momenteel binnen de provinciale begroting
een bedrag van f 132.400,-- opgenomen. Dit bedrag wordt enerzijds
aangewend voor de personeelskosten van de provinciaal archeoloog
en anderzijds voor bijkomende kosten ten behoeve van de werkzaam-
heden van deze archeoloog.

Personeelskosten

Sinds 1 juli 1971 wordt aan de Rijksdienst voor het Oudheidkundig
Bodemonderzoek een bijdrage verleend van 50% in de personeels- en
reis- en verblijfskosten van de in Zeeland werkzame archeoloog.
Hiervoor staat een bedrag van f 44.800,-- in de provinciale begro-
ting voor 1990.

Bijkomende kosten

De bijkomende kosten bestaan uit een (part-time) assistent voor de
provinciaal archeoloog (die als particulier ondernemer hiervoor
maandelijks kosten in rekening brengt), noodopgravingen en huis-
vestingskosten. In totaal wordt, in de begroting 1990, hiervoor
een bedrag van f 87.600,-- geraamd.

Werkgroep industriële archeologie

Voor de kosten van deze werkgroep is in de provinciale begroting
geen bedrag opgenomen. In 1988 hebben wij, na eerder in 1982 en
1984 een subsidie door Provinciale Staten te hebben laten vast-
stellen, een voorstel gedaan een bijdrage van ten hoogste
f 1.000,-- per jaar beschikbaar te stellen ter dekking van de on-
kosten van deze werkgroep. Dit voorstel is door Provinciale Staten
op 16 december 1988 overgenomen.

2.4. De gevolgen van het gewijzigde monumentenbeleid

Met de inwerkingtreding van de "Verordening Monumentensubsidies Zee-
land" werd de provinciale bijdrage in de restauratiekosten van de
meest kwetsbare monumenten, zoals kerken, kastelen en molens ver-
hoogd. Daarnaast vond een belangrijke verschuiving van de beschikbare

middelen plaats van restauratie naar onderhoud. Het benodigde bedrag voor de onderhoudssubsidieregeling voor kerkelijke gebouwen, kastelen en molens en de subsidiëring in de personeelskosten van de Stichting Monumentenwacht (een onlosmakelijke schakel in het onderhoudsgebeuren) beslaat bijna de helft van het voor de monumentenzorg ter beschikking staande budget.

Aan de gedachtengang, dat door gericht onderhoud aan monumenten kostbare restauraties kunnen worden voorkomen, wordt ons inziens hiermede gestalte gegeven. Ook het toekennen van provinciale subsidies voor die restauraties, waarvoor door het ontbreken van voldoende middelen van rijkswege geen subsidies konden worden toegekend, heeft veel vruchten afgeworpen.

Met name de molens hebben hiervan geprofiteerd, waarbij overigens in alle gevallen achteraf toch een rijkssubsidie werd toegekend. Sinds de inwerkingtreding van de "Verordening Monumentensubsidies Zeeland" werden, op een totaal van 76 molens, 33 grote en 16 kleine restauraties ter hand genomen met een totale provinciale subsidie van bijna f 2,5 miljoen.

Ook een aantal schrijnende gevallen in de categorie kerkelijke gebouwen werd opgelost. Zo werden de Nederlands Hervormde kerken in Colijnsplaat, Kortgene, Grijskerke en Baarland en de Grote Kerk te Zierikzee gerestaureerd. De twee laatstgenoemde kerken zijn eigendom van de Stichting Oude Zeeuwse Kerken, die met deze projecten nadrukkelijk aan de weg timmert, ondanks grote financieringsproblemen.

Doordat Provinciale Staten besloten hebben het groot onderhoud in het kader van de (rijks)terugploegregeling voor monumenten ook aan te merken als zijnde restauratie kon een provinciale bijdrage worden toegekend voor de uitvoering van achterstallig buitenonderhoud aan de Nederlands Hervormde kerken in Driewegen, Oud-Vossemeer, Brouwershaven en Dreischor en de Rooms-Katholieke kerk in Kwadendamme, waarvan de totale kosten ruim f 2 miljoen bedroegen.

Moeilijk te financieren grote restauraties zoals de kademuren aan de Nieuwe Haven te Zierikzee, de Vissershaven te Vlissingen en de voormalige vestingwerken in Veere zijn van de grond gekomen. De provinciale inbreng (naast een restauratiesubsidie werd ook vaak een bijdrage uit het Fonds Bijzondere Voorzieningen toegekend) was hierin uitermate belangrijk.

Geconstateerd mag worden dat de huidige provinciale regelingen op het gebied van de monumentenzorg goed functioneren en zonodig flexibel kunnen worden toegepast.

Aanpassing zal, naar ons oordeel, slechts op onderdelen noodzakelijk zijn, waarbij wel rekening zal moeten worden gehouden met het gewijzigde en nog te wijzigen rijksmonumentenbeleid.

3. RIJKSBELEID EN -SUBSIDIEREGELINGEN

3.1. Algemeen

De nadere uitwerking van de Ministeriële Nota inzake het toekomstig beleid op het terrein van de monumentenzorg kreeg gestalte door de op 1 januari 1986 in werking getreden "Rijkssubsidieregeling Restauratie Monumenten" (RRM). De in de rijksnota aangekondigde decentralisatie naar de gemeenten werd hiermee begonnen. Dit ondanks de bezwaren van de provincies en de kamerbreed aangenomen Motie Oomen-Ruyten c.s. (18399, nr. 12).

Bij de behandeling van het voorontwerp tot wijziging van de Monumentenwet werden door de provincies, gezamenlijk in I.P.O.-verband, de bezwaren opnieuw kenbaar gemaakt, waarbij werd opgemerkt dat de Minister de provincies bij herhaling, en in positieve zin, heeft genoemd, doch dat dit niet heeft geleid tot een bijstelling van het wetsvoorstel.

Met de vaststelling van de Monumentenwet 1988 en de inwerkingtreding hiervan op 1 januari 1989 werden de discussies verschoven naar de behandeling van de in artikel 34 van de wet genoemde algemene maatregelen van bestuur, waarin de rijksuitkeringen ten behoeve van het herstel om de instandhouding van beschermde monumenten dienen te worden geregeld.

3.2. Rijkssubsidieregelingen

Een tweetal rijkssubsidieregelingen zijn voor het provinciale monumentenbeleid van belang. Hieronder zullen wij deze regelingen in het kort uiteenzetten.

a. Rijkssubsidieregeling Restauratie Monumenten-1986 (RRM)

Alle gemeenten hebben een budget toegewezen gekregen op basis van een objectieve verdeelsleutel (grote en kleine monumenten). De gemeenten dienen jaarlijks een meerjarenprogramma in te sturen, waarin voor een periode van vijf jaar de uit te voeren restauraties moeten worden aangegeven (zie bijlage V). De subsidies worden door de Minister aan de eigenaar van het monument toegekend, mits het monument op het meerjarenprogramma geplaatst is en komt beschikbaar in het vijfde jaar, na het jaar dat het op dit programma geplaatst is.

De percentages rijkssubsidie zijn:

- voor kerkelijke gebouwen, die als zodanig gebruikt worden	50
- voor overheidseigendommen en molens	40
- voor monumenten van privaatrechtelijke rechtspersonen, die zonder winstoogmerk uitsluitend de instandhouding van monumenten ten doel hebben	50
- voor andere monumenten	30

Deze percentages worden met 30 verhoogd indien de eigenaar geen fiscale mogelijkheden heeft de kosten op andere wijze vergoed te krijgen.

Bovengenoemde regeling zal binnenkort worden vervangen door de A.M.v.B. Restauratie Monumenten. Deze A.M.v.B. is noodzakelijk op grond van artikel 34 van de Monumentenwet 1988.

De in de ontwerp-A.M.v.B. aan de provincies toebedeelde rol heeft geleid tot een bestuurlijk overleg tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Minister. Het resultaat van dit overleg is de oorzaak van een brief van het IPO aan de Minister, waarin wordt gesteld dat wanneer de A.M.v.B. wordt gehandhaafd zoals in het ontwerp, de aan de provincies toebedeelde taak dusdanig armoedig is, dat de provincies geen prijs zullen stellen op het krijgen van deze taak. In dat geval kunnen de provincies geen verantwoorde medewerking verlenen aan het uitvoeren van een dergelijke A.M.v.B. Zodra meer duidelijkheid is verkregen over de A.M.v.B. en de door het IPO gevraagde versnelde evaluatie van zowel de wet als de A.M.v.B.'s zullen wij de staten hierover nader informeren.

b. Besluit Rijkssubsidiëring Onderhoud Monumenten (BROM)

De vaststelling van de BROM is eveneens een gevolg van artikel 34 van de Monumentenwet 1988, waarin gesteld wordt dat de regelen ten behoeve van (o.a.) de instandhouding van beschermde monumenten bij algemene maatregel van bestuur moeten worden gegeven.

Met de inwerkingtreding van bovenstaande regeling per 1 februari 1990 zijn een tweetal onderhoudssubsidieregelingen komen te vervallen:

- de Rijkssubsidieregeling Onderhoud Monumenten-1986 (ROM);
- de subsidieregeling ten behoeve van het onderhoud van wind- en watermolens.

De nieuwe regeling borduurt voort op de ROM-1986, waarbij de onderhoudsregeling voor molens is geïntegreerd in de nieuwe regeling. Voor kerkgebouwen is de regeling uitgebreid, hetgeen blijkt uit een verhoogd subsidiepercentage (van 40% naar 50%) en een aparte regeling voor kerkgebouwen, waarvoor een 10-jarig onderhoudsplan wordt ingediend en goedgekeurd.

Het door het IPO uitgebrachte advies om de gehele onderhoudsregeling naar de provincies te decentraliseren, mede gelet op de reeds gedecentraliseerde Monumentenwacht, is niet overgenomen.

Het nu vastgestelde besluit behelst het verlenen van onderhoudssubsidies door de Minister voor de volgende categorieën (met daarachter de maximale subsidiebedragen):

- kerkgebouwen	)50% van maximaal f 25.000,--
- kastelen, historische buitenhuizen en landhuizen	)40% van maximaal f 25.000,--
- hofjes van liefdadigheid	)
- stoomgemalen	)
- opstallen op begraafplaatsen	)
- boerderijen met rieten daken	)
- in bedrijf zijnde wind- en watermolens	)40% van maximaal f 5.000,--
- niet in bedrijf zijnde wind- en watermolens	)40% van maximaal f 3.000,--
- orgels	)40% van maximaal f 3.000,--

Op bovengenoemde maximale subsidiebedragen zijn uitzonderingen mogelijk voor de eerste twee categorieën.

4. HET TE VOEREN PROVINCIAAL BELEID

4.1. Monumentenzorg

a. Algemeen

Wij betreuen het, dat het pleidooi van de gezamenlijke provincies, geuit in IPO-verband, om een aantal taken naar de provincies te decentraliseren bij de ontwikkeling van het nieuwe rijksmonumentenbeleid, vooralsnog niet is gehonoreerd.

De voorstellen van de gezamenlijke provincies hebben betrekking op de volgende taken:

- een taak naar analogie van de stads- en dorpsvernieuwing in plaats van de "kleine monumentengemeenten", waarvan het budget te laag is om een gericht monumentenbeleid door middel van het meerjarenprogramma te voeren en/of grote restauraties uit te voeren (er zijn in Zeeland 17 van de 30 gemeenten met een budget van minder dan f 100.000,-- , zie bijlage V);
- de uitvoering van het Besluit Rijkssubsidieregeling Onderhoud Monumenten (BROM) gelet op de nauwe relatie met de activiteiten van de monumentenwacht;
- de selectie van, voor bescherming in aanmerking komende, objecten in het kader van het Monumenten Inventarisatie Project.

Zodra de discussie op rijksniveau definitief is afgerond, hopen wij hierop terug te komen.

De onderdelen, waarover nadere voorstellen kunnen worden gedaan, zijn hieronder aangegeven.

b. Restauratie

Naar ons oordeel dient het provinciale beleid, voornamelijk gericht op de groep van meest kwetsbare, op de rijkslijst voor beschermde monumenten voorkomende, gebouwen zoals kerken, kastelen en molens, te worden voortgezet. Deze categorieën monumenten kunnen worden uitgebreid met monumenten eigendom van de gemeenten of andere publiekrechtelijke lichamen (bijvoorbeeld openbare gebouwen, verdedigingswerken, weg- en waterbouwkundige werken etc.) en agrarische gebouwen. Voor de toe te kennen percentages verwijzen wij naar de ontwerp-verordening (zie bijlage VI). De subsidiëring van woonhuismonumenten kan naar ons oordeel vervallen, omdat dit als een in eerste instantie gemeentelijke aangelegenheid kan worden aangemerkt.

Daarnaast zijn hiervoor fiscale voorzieningen getroffen.

c. Onderhoud

Met betrekking tot de onderhoudssubsidieregeling voor kerken en kastelen kan worden geconstateerd, dat het maximum subsidiabele bedrag van f 10.000,-- per jaar te laag is. Ruim 30% van de aanvragen overtreft dit bedrag. Mede gelet op eenzelfde verhoging van rijkswege denken wij de provinciale subsidie te brengen op 20% van maximaal f 25.000,-- en deze categorie uit te breiden met landhuizen en buitenplaatsen. De eigenaren van deze landhuizen en buitenplaatsen zullen, evenals dit voor kerken en kastelen verplicht is,

aangesloten moeten zijn bij de Monumentenwacht Zeeland. Naar verwachting zal het totale aantal aanvragen om onderhoudssubsidie voor landhuizen en buitenplaatsen de 25 niet te boven gaan. Deze verwachting is gebaseerd op de inmiddels toegekende rijkssubsidies voor deze categorie én het bij de Monumentenwacht Zeeland aangesloten aantal.

Het percentage voor subsidie in de onderhoudskosten van molens bedraagt 15% van maximaal f 5.000,-- voor in bedrijf zijnde molens en 15% van maximaal f 3.000,-- voor niet in bedrijf zijnde molens. Naar ons oordeel is een verhoging met 5% tot 20%, gelijk aan het percentage voor kerken c.a., wenselijk.

Gelet op het belang, dat wij hechten aan gericht onderhoud teneinde dure restauraties te voorkomen of in ieder geval uit te stellen is het wenselijk er bij de gemeentebesturen in Zeeland, voorzover zij dit nog niet doen, op aan te dringen eveneens een subsidieregeling voor onderhoud van monumenten vast te stellen. Daarnaast beraden wij ons nog over de vraag of een gedeelte van het onderhoudsbudget dient te worden aangewend in de personele sfeer, waarbij gedacht kan worden aan stimulering van onderhoudsactiviteiten en de technische beoordeling van uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden.

d. Draaipremie

De resultaten van de onlangs ingestelde draaipremieregeling voor molens, waarbij f 1,-- subsidie per 300 asomwentelingen wordt verleend, zijn inmiddels bekend. Meer dan 75% van de moleneigenaren heeft een teller aangevraagd. Op basis van de uitbetaalde draaipremies over 1988 (f 28.784,--) wordt een verhoging van f 20.000,-- naar f 30.000,-- per jaar door ons wenselijk geacht.

e. Subsidiëring verenigingen en stichtingen

De in hoofdstuk II, onder a, genoemde waarderingssubsidies en contributies komen jaarlijks terug bij de vaststelling van het Deelprogramma Kunst en Cultuurbehoud.

Met betrekking tot de subsidiëring aan de Monumentenwacht Zeeland in de personeelskosten van de in Zeeland werkzame monumentenwachters verwachten wij in ieder geval tot 1990 geen uitbreiding. Aan een eventuele uitbreiding na 1990 dient, in het kader van het belang dat wij aan onderhoud van monumenten hechten, naar onze mening hoge prioriteit te worden toegekend. Een eventuele uitbreiding met één ploeg monumentenwachters kan binnen de huidige huisvesting van de Monumentenwacht worden opgevangen.

f. Noodfonds

Door de werking van de huidige rijksregeling voor restauraties van monumenten zal waarschijnlijk in toenemende mate om een hogere dan de gebruikelijke provinciale bijdrage worden gevraagd door eigenaren van monumenten in "kleine budget-gemeenten". Wij zijn van mening, dat geen provinciale taak is weggelegd voor een rijksbeleid, dat blijkbaar in deze gevallen niet voorziet. Onafhankelijk hiervan denken wij aan de instelling van een noodfonds voor problemen bij restauraties van de voor provinciale subsidie in aanmerking komende categorieën monumenten, waarbij de financiering door bij-

zondere redenen niet gerealiseerd kan worden. Als belangrijkste criterium denken wij hierbij aan monumenten, waarvan het gebruik c.q. de bestemming gevaar dreigt te lopen. Een bedrag van f 50.000,-- per jaar is hiervoor, ons inziens, voldoende. Elk beroep op het noodfonds van meer dan f 50.000,-- zal aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

4.2. Archeologie

a. Algemeen

Ten behoeve van de archeologie dient in de toekomst een beleid te worden ontwikkeld gericht op het behouden, beschermen, herstellen en beheren van het Zeeuws bodemarchief, waarbij een relatie naar het museumbeleid dient te worden onderzocht.

Onder het Zeeuws bodemarchief wordt verstaan alle op of in de Zeeuwse bodem voorkomende zaken van tenminste 50 jaar oud, welke van algemeen belang zijn door hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun volkenkundige waarde, mede hieronder begrepen alle zaken en terreinen welke van algemeen belang zijn door de hieraan verbonden geschiedkundige herinneringen.

Hieronder vallen dus alle bekende, maar ook de nog niet ontdekte archeologische documenten, die in de bodem aanwezig zijn.

Het toekomstige beleid dient dan ook gericht te zijn op de hierna volgende punten.

b. De bescherming van het Zeeuws bodemarchief

Dit wordt voortdurend bedreigd door ruilverkavelingen, stads- en dorpsuitbreidingen, onoordeelkundige ontgravingen bij kleine verbouwingen, aanleg van rioleringswerken en andere werkzaamheden, waarbij gronden worden afgegraven. Door het zoeken naar oude, uit financieel oogpunt waardevolle, voorwerpen in onze oude binnensteden, maar ook in de verdronken dorpen en steden op de schorren en slikken worden veel archeologische waardevolle sporen vernietigd.

Ten behoeve van de hierboven geschetste zorg dient in de eerste plaats een gedegen inventarisatie plaats te vinden van alle onder het Zeeuws bodemarchief te verstane zaken en plaatsen. Het zal dan onmogelijk zijn, bij op het Zeeuws bodemarchief gepleegde aanslagen, zich nog langer te beroepen op onwetendheid. Voortdurend contact met bestuurders en ambtenaren van rijk, provincie, gemeenten en waterschappen zal noodzakelijk zijn.

c. Het herstel van het Zeeuws bodemarchief

Archeologische monumenten zoals vliedbergen, restanten van kastelen en dergelijke dienen waar mogelijk te worden hersteld en onderhouden. Een jaarlijkse inspectie van deze monumenten lijkt noodzakelijk. Een ambtelijke werkgroep, die zich buigt over de problematiek van de vliedbergen, zal hierover met voorstellen dienen te komen.

d. Het beheer van het Zeeuws bodemarchief

De meeste bestanddelen van dit archief zijn van zo'n groot belang, dat zij op provinciaal niveau dienen te worden beheerd. De provinciaal archeoloog is hiervoor de aangewezen beheerder. Er dienen hiervoor evenwel voldoende technische en administratieve facili-

teiten ter beschikking te worden gesteld teneinde deze omvangrijke taak goed te kunnen uitvoeren. Naast het beheer en onderhoud is het belangrijk om over voldoende technische hulpmiddelen te beschikken om op zich plotseling voordoende situaties afdoende te kunnen reageren.

Voor dit noodonderzoek dient jaarlijks een voldoende bedrag ter beschikking te staan.

4.3. Educatie

Naar ons oordeel dienen in de toekomst een tweetal zaken ten behoeve van de monumentenzorg en de archeologie te worden uitgewerkt en, zo mogelijk, uitgevoerd.

Ten eerste betreft dit het opzetten van een educatief programma ter bevordering van de kennis omtrent de rijke geschiedenis van Zeeland, met name bij de schoolgaande jeugd. In het kader van het monumentenjaar M '75 is binnen de provincie een reizende tentoonstelling met een leerprogramma opgezet, die vele scholen bezocht heeft en als een succes ervaren is. Ten tweede zou naast een "reizende" tentoonstelling mogelijk kunnen worden gekomen tot een permanente tentoonstelling in een museum of tot de samenstelling van een studiecollectie.

4.4. Herschikking van de middelen

Binnen het huidige budget, dat ter beschikking staat van de monumentenzorg en de archeologie, zal indien mogelijk, tot een nieuwe verdeling moeten worden gekomen. Wij geven hieronder een overzicht van de in de provinciale begroting 1990 opgenomen bedragen naast de voor 1990 gewenste bedragen.

Omschrijving	begroting 1990		gewenst 1990	
1. Restauratie monumenten	f	390.900,--	f	300.000,--
2. Onderhoud kerken c.a.	-	77.520,--	-	175.000,--
3. Onderhoud molens	-	24.480,--	-	30.000,--
4. Draaipremie molens	-	20.400,--	-	30.000,--
5. Aankoop molens		memorie		memorie
6. Noodfonds restauraties	-	-,--	-	50.000,--
7. Waarderingsubsidies en/of donaties	-	16.720,--	-	16.620,--
8. Monumentenwacht Zeeland ¹⁾	-	302.300,-- ¹⁾	-	302.300,-- ¹⁾
9. Provinciaal archeoloog	-	44.800,--	-	47.500,-- ²⁾
10. Assistentie provinciaal archeoloog	-	50.000,--	-	50.000,-- ³⁾
11. Noodopgravingen	-	20.000,--	-	25.000,--
12. Huisvestingskosten	-	17.600,--	-	20.000,-- ⁴⁾
13. Werkgroep industriële Archeologie	-	-,--	-	1.000,--
Totaal	f	964.720,--	f	1.047.420,--

- 1) De administratieve kracht is elders in de provinciale begroting opgenomen.
- 2) Het is aan te bevelen de assistent in dienst van de provincie te nemen (zie hoofdstuk 2.3b).
- 3) Er is tot op heden geen rekening gehouden met kantoorbehoeften e.d.

Voorgesteld wordt om het verschil tussen de ramingen in de begroting 1990 en de voor 1990 gewenste bedragen ad f 82.700,-- structureel toe te voegen aan het budget voor Monumentenzorg en Archeologie.
Bij de 2e wijziging begroting 1990 zijn overigens de budgetten reeds conform bijgesteld.

Op de discussienota monumentenzorg en archeologie zijn de volgende reacties ingekomen:

A. Van de zijde van de Zeeuwse gemeentebesturen

1. Borsele	8. Reimerswaal
2. Domburg	9. St. Philipsland
3. Duiveland	10. Tholen
4. Kortgene	11. Valkenisse
5. Mariekerke	12. Veere
6. Middenschouwen	13. Westerschouwen
7. Oostburg	14. Wissenkerke
	15. Zierikzee

B. Van de zijde van diverse instellingen/organisaties

16. Rijksdienst voor de Monumentenzorg
17. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
18. Vereniging "De Zeeuwse Molen"
19. Stichting Behoud Onderwaterschatten in Zeeland
20. Adviesbureau voor ruimtelijk beleid, ontwikkeling in in-richting Middelburg B.V. (RBOI)
21. Bouw- en restauratiecommissie der Nederlands Hervormde Kerk
22. Zeeuwse Culturele Raad
23. Stichting Regionaal Archeologisch Archiverings Project (RAAP)

Inhoud van de reacties en commentaar

De reacties van de zijde van de gemeentebesturen verschillen duidelijk van de overige reacties, zodat het commentaar op de reacties conform vorenstaande indeling wordt gegeven.

A1. Reacties gemeenten

De reacties van de gemeenten zijn samen te vatten als volgt (waarbij de nummers verwijzen naar de vorenstaande nummering van gemeenten):

1. Op prijs wordt gesteld, dat het provinciaal bestuur bereid is onverplicht een eigen monumentenbeleid te voeren/instemming wordt betuigd met de intenties op het terrein van de monumentenzorg (1, 3, 6, 8).
2. Met verwijzing naar het toekomstige besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten (RRM) wordt gevraagd om inspraak in de besteding van het Provinciale restauratie-budget (2, 3, 4, 5, 9, 11, 14).
3. Verzocht wordt om opname van de categorie agrarische gebouwen in de onderhoudssubsidieregeling (2, 4, 5, 7, 11, 12, 14).
4. Instemming wordt betuigd met het voorstel de uitvoering van de ROM over te laten aan de provincies (3).
5. Bezwaar wordt gemaakt tegen/Een zorgelijke ontwikkeling is de intrekking van de restauratiesubsidieregeling voor woonhuis-monumenten (8, 12, 15).
6. In de nota wordt geen aanleiding gezien tot het plaatsen van

- op- of aanmerkingen (10).
7. In de nota ontbreekt een subsidieregeling voor opgravingen en reconstructies van archeologische monumenten (13).
 8. Gemist wordt een hoofdstuk over gemeentelijk beleid en gemeentelijke subsidieregelingen (13).
 9. Bij de verdeling van de middelen wordt extra aandacht gevraagd voor archeologisch onderzoek (15).

A2. Beantwoording reacties gemeenten

Vragen 1, 4 en 6

Beantwoording overbodig.

Vraag 2

In de ontwerp A.M.v.B. Rijkssubsidieregeling Restauratie Monumenten is de provincies een taak toebedeeld met betrekking tot de verdeling van de gemeentelijke monumentenbudgetten, welke kleiner zijn dan f 100.000,--. Hoewel de provincies deze taak, door de vrijheid van de gemeenten hun budgetten al dan niet over te dragen, erg armoedig vinden (verwacht mag worden, dat gemeenten, die met de hen toegewezen budgetten denken rond te komen, hun budgetten niet aan de provincie zullen overdragen), acht ons college het wenselijk, dat de gemeenten, waarvan het budget aan de provincie wordt toegewezen, gezamenlijk met de provincie de prioriteiten bepalen. Omdat de A.M.v.B. nog in de ontwerp-fase zit, acht ons college het niet wenselijk hierop nader in te gaan. In hoofdstuk 3.2., onder a, hebben wij reeds toegezegd, na de inwerking-treding van de A.M.v.B., de staten hierover nader te zullen informeren.

Vraag 3

In de rijksonderhoudssubsidieregeling is de categorie boerderijen opgenomen. Hierbij is overigens alleen een onderhoudssubsidiemogelijkheid opgenomen voor de rieten daken van boerderijen waarbij de boerderij in gebruik moet zijn ten behoeve van een agrarisch bedrijf. Ons college is van mening, dat deze categorie niet de hoogste prioriteit heeft. Voor opname van deze categorie in de provinciale onderhoudssubsidie zou overigens een bedrag van f 50.000,-- aan extra middelen nodig zijn.

Vraag 5

De rijksoverheid heeft duidelijk gekozen voor een beleid van decentralisatie van de monumentenzorg naar de gemeenten. Daarvoor beschikken de gemeenten over een gedeelte van het rijksbudget (zie bijlage V). Binnen dit budget kunnen woonhuismonumenten nagenoeg altijd een plaats op het gemeentelijk meerjarenprogramma krijgen. Het provinciale beleid richt zich daarentegen op restauratie en onderhoud van een groep uiterst kwetsbare monumenten, waarvan de vaak hoge kosten, veroorzaakt door òf hun omvang (kerken, kastelen, buitenplaatsen etc.) òf hun specifieke techniek (molens) vaak niet passen

binnen gemeentelijke meerjarenprogramma's. Daarnaast zijn deze objecten om dezelfde redenen ook commercieel absoluut oninteressant.

Vraag 7

Een provinciale subsidieregeling voor opgravingen en reconstructie voor archeologische monumenten acht ons college niet wenselijk, aangezien de Monumentenwet de taken met betrekking tot opgravingen en vondsten specifiek heeft toegewezen aan de Minister. Met betrekking tot de provinciale taken op archeologisch gebied kan worden verwezen naar hoofdstuk 4.2.

Vraag 8

Het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke subsidieregelingen achten wij niet van invloed op het provinciale beleid. Opname hiervan in deze nota heeft naar ons oordeel geen toegevoegde waarde.

Vraag 9

Ons college heeft waardering voor de wijze waarop het archeologisch onderzoek in Zeeland wordt verricht. Taken en bevoegdheden met betrekking tot het doen van opgravingen zijn echter op grond van artikel 39 van de Monumentenwet, voorbehouden aan de Minister of de gemeente. Extra middelen van provinciezijde, behalve voor het doen van noodopgravingen, acht ons college dan ook niet wenselijk.

B. Reacties en beantwoording diverse instellingen/organisaties

16. Rijksdienst voor de monumentenzorg

Evenals door een aantal gemeentebesturen wordt door de directeur van bovengenoemde instelling gevraagd het beleid ten aanzien van woonhuismonumenten niet op de voorgestelde wijze vast te leggen. Voor de beantwoording hiervan verwijzen wij naar A2, vraag 5.

17. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)

Gevraagd wordt te zoeken naar mogelijkheden de archeologiebeoefening in Zeeland in ieder geval te consolideren om kwaliteitsverlies tegen te gaan, waarbij het archeologisch noodonderzoek hét essentiële onderdeel is, dat in de knel dreigt te komen.

Wij achten het voor noodopgravingen opgenomen bedrag voldoende om te participeren in noodonderzoek. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk, provincie en gemeenten voor noodopgravingen middelen ter beschikking te stellen, zoals onlangs gebeurd is in Aardenburg. Mede gelet op het gestelde in de Monumentenwet, waarbij de bevoegdheden zijn voorbehouden aan de Minister van WVC, achten wij het noodzakelijk, dat rijksbijdragen worden beschikbaar gesteld, alvorens een beroep op de post noodopgravingen wordt gedaan.

Dit geldt eveneens voor andere uitgaven ten behoeve van de archeologie.

Wij wensen hierover nog nader overleg met de directie van bovengenoemde rijksdienst te voeren.

18. Vereniging "De Zeeuwse Molen"

De vereniging onderschrijft het door de provincie gewenste beleid.

19. Stichting Behoud Onderwaterschatten

De Stichting vraagt aandacht voor het monument onder water, waarover in de nota niet wordt gesproken.

Wij onderkennen de, nog jonge, problematiek van het monument onder water die eigenlijk in de discussienota had opgenomen behoren te worden. Nadere bestudering van door de stichting aangeleverd materiaal heeft er inmiddels toe geleid, dat in een afzonderlijk voorstel aan uw staten, subsidiëring van de stichting wordt voorgesteld. De activiteiten van de stichting kunnen worden vergeleken met die van andere provinciale organisaties op oudheidkundig gebied. Wij achten het, gelet op de betrokkenheid van het Ministerie van WVC in deze, gewenst dat voor een stichting ook rijksgeld ter beschikking wordt gesteld en zullen dit aan het ministerie kenbaar maken.

20. Adviesbureau voor ruimtelijk beleid, ontwikkeling en inrichting b.v. (RBOI)

Door dit bureau wordt gevraagd om een meer uitvoerige beschrijving van recente wijzigingen van het rijksmonumentenbeleid in relatie tot de mogelijkheden voor provincie en gemeenten.

Wij achten dit een zaak voor gemeentelijke monumentenbeleidsnotities, die een rechtstreekse relatie met het rijksbeleid dienen te hebben. de provinciale nota gaat uit van de zelfstandige provinciale bevoegdheden, waarbij gekozen is voor categoriën, die naar onze mening als kwetsbaar kunnen worden bestempeld en nog nadrukkelijker voor het onderhoud hiervan. Op het Monumenten Inventarisatie Project en het verslag hierop komen wij terug, zodra hierover meer duidelijkheid is verkregen.

Na de reorganisatie van de provincie zien wij verdere mogelijkheden voor het leggen van dwarsverbanden tussen monumentenzorg en recreatie en toerisme.

21. Bouw- en restauratiecommissie der Nederlandse Hervormde Kerk

De commissie heeft met grote waardering kennis genomen van de vele aandacht, die de kerkelijke gebouwen in Zeeland genieten. De in de brief genoemde maximale subsidie van 10% van f 100.000,-- voor restauraties van kerken is niet juist. In de ontwerp-verordening wordt wel een subsidiepercentage van 10 genoemd, doch dit subsidie is niet aan een maximum gebonden.

22. Zeeuwse Culturele Raad

De Raad achtte het zinvoller een dekkingsplan te presenteren tegelijkertijd met de discussienota, omdat men bevoegd is, dat over de extra middelen pas discussie ontstaat, nadat de nota definitief is vastgesteld. Tevens achtte de Raad de problemen met betrekking tot archeologie erg globaal aangegeven.

Over de benodigde extra middelen is, nadat de reacties waren ontvangen, pas een beslissing genomen. Deze extra middelen zijn door ons pas beschikbaar gesteld bij de behandeling van de najaarsnota 1989. Wij achten dit niet ongebruikelijk.

De Raad constateert terecht een globale opsomming van de problemen ten aanzien van de archeologie. Ten tijde van het opstellen van de nota was niet geheel duidelijk wat de provinciale taak zou zijn in het kader van de nieuwe Monumentenwet. Nu dit duidelijk is zal nauw overleg met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek plaatsvinden. Voor de verdere beantwoording hieromtrent verwijzen wij naar B vraag 17.

23. Stichting Regionaal Archeologisch Archiverings Project (RAAP)

De Stichting doet diverse suggesties om een beleid te ontwikkelen, dat zich richt op het behouden, beschermen, herstellen en beheren van het Zeeuwse bodemarchief.

Deze suggesties zullen wij meenemen in de uitwerking van het archeologische gedeelte in de nota, waarbij wij de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en de provinciaal archeoloog nadrukkelijk zullen betrekken.

Overzicht van de categorieën en de aantallen beschermde monumenten in de provincie Zeeland per 31 december 1986 (bron: Jaarverslag 1986 Rijksdienst voor de Monumentenzorg)

1. Openbare gebouwen	35
2. Verdedigingswerken	29
3. Kerkelijke gebouwen	94
4. Objecten in en delen van kerkelijke gebouwen	58
5. Gebouwen, woonhuizen	2.426
6. Delen van gebouwen	48
7. Liefdadige instellingen	17
8. Agrarische gebouwen	95
9. Molens	72
10. Weg- en waterbouwkundige werken	21
11. Horeca-instellingen	3
12. Kastelen	7
13. Losse objecten, niet eerder genoemd (stoeppalen, zonnewijzers, grenspalen, pompen etc.)	39
Totaal	2.944*

* Na 1986 is geen overzicht van categorieën beschermde monumenten meer gepubliceerd, omdat uitsplitsing met behulp van het Monumenten Registratie Systeem (MRS) nog niet kan plaatsvinden. Bovenstaand overzicht is dan ook niet in overeenstemming met het overzicht (bijlage III) van aantallen monumenten per provincie.

Overzicht van de aantallen beschermde monumenten per provincie per 31 december 1988 (bron: Jaarverslag 1988 Rijksdienst voor de Monumentenzorg **)

Provincie	Aantal	%
Groningen	1507	3,5
Friesland	3397	7,8
Drenthe	639	1,4
Overijssel	2792	6,4
Flevoland	34	0,1
Gelderland	3685	8,4
Utrecht	3027	7,0
Noord-Holland	11314	25,9
Zuid-Holland	7047	16,2
Zeeland	3156	7,2
Noord-Brabant	3001	6,9
Limburg	4009	9,2
Totaal	43608	100,0

** De cijfers zijn het voorlopige resultaat van een in samenhang met de automatisering van de monumentenregistratie uitgevoerde hertelling.

Overzicht van de 78 gemeenten met méér dan 100 beschermde monumenten naar de toestand op 31 december 1988 (Bron: Jaarverslag 1988 Rijksdienst voor de Monumentenzorg)

Gemeente	Aantal monumenten	Gemeente	Aantal monumenten
Amsterdam	6.762	Wittem	187
Maastricht	1.440	Texel	184
Leiden	1.132	Weesp	183
Middelburg	1.082	Goes	181
Haarlem	1.006	Schiedam	176
Utrecht	913	Loenen	171
Dordrecht	763	Edam-Volendam	168
's-Gravenhage	750	Gorinchem	168
Delft	606	Vianen	168
Zierikzee	558	Zaltbommel	165
Harlingen	501	Buren	160
Deventer	489	Bredewiede	150
Kampen	487	Middelharnis	149
Leeuwarden	450	Maarssen	148
's-Hertogenbosch	388	Roermond	147
Zwolle	379	Doesburg	145
Zutphen	375	Bloemendaal	143
Brielle	366	Landgraaf	143
Groningen	346	Veere	142
Hoorn	345	Marken	138
Breda	340	Schoonhoven	137
Alkmaar	336	Goedereede	136
Enkhuizen	335	Boarnsterhim	130
Amersfoort	321	Wymbritseradiel	130
Staphorst	311	Nijefurd	128
Gouda	306	Amerongen	126
Elburg	290	Vaals	124
Vlissingen	268	Grave	123
Rotterdam	259	Valkenburg a/d Geul	122
Franekeradeel	246	Wunseradiel	120
Margraten	216	Brouwershaven	118
Zaanstad	211	Graft de Rijp	118
Bergen op Zoom	209	Eysden	116
Dongeradeel	204	Heusden	114
		Oudewater	116
		Littenseradiel	112
		Ameland	111
		Tholen	111
		Sittard	110
		Arnhem	108
		Naarden	106
		Thorn	106
		Harderwijk	103
		Oirschot	103

GEGEVENS GEMEENTELIJKE MEERJARENPROGRAMMA'S RESTAURATIES

Gemeente	grote kleine monumenten		WVC budgetreservering 1991		Gemeentelijke aanvraag voor 1991		WVC budgetreservering 1992		Gemeentelijke aanvraag voor 1992	
Aardenburg	35	20	f	62.456,--	f	49.000,--	f	268.029,--	f	276.089,--
Arnhem	—	2	"	—	"	—	niet ingediend	"	—	—
Axel	1	6	"	17.824,--	"	91.392,--	niet ingediend	"	—	—
Borsele	24	62	"	256.269,--	"	2.224.600,--	"	251.374,--	"	2.338.200,--
Brouwershaven	9	107	"	215.936,--	"	334.800,--	"	211.484,--	"	261.000,--
Bruinisse	—	2	"	—	"	—	niet ingediend	"	—	—
Domburg	6	14	"	55.192,--	"	694.000,--	"	60.744,--	"	159.000,--
Duiveland	3	13	"	40.193,--	"	124.100,--	"	38.770,--	"	145.300,--
Goes	19	170	"	375.509,--	"	1.105.000,--	"	368.243,--	"	719.526,--
Hontenisse	3	10	"	45.924,--	"	19.000,--	"	34.571,--	"	791.685,--
Hulst	16	50	"	183.177,--	"	1.052.000,--	"	179.712,--	"	468.360,--
Kapelle	2	32	"	59.925,--	"	74.800,--	"	58.505,--	"	91.080,--
Kortgene	4	21	"	59.508,--	"	298.000,--	"	56.825,--	"	72.000,--
Mariekerke	5	22	"	70.122,--	"	639.500,--	"	65.083,--	"	577.173,--
Middelburg	36	1042	"	1.749.933,--	"	2.862.800,--	"	1.705.309,--	"	2.587.000,--
Middenschouwen	1	5	"	21.233,--	"	224.000,--	"	13.856,--	"	230.150,--
Oostburg	9	33	"	111.840,--	"	801.000,--	"	107.911,--	"	767.457,--
Reimerswaal	4	14	"	50.219,--	"	326.472,--	"	47.028,--	"	618.749,--
Sas van Gent	1	8	"	35.749,--	"	681.000,--	"	18.055,--	"	585.251,--
Sint Philipsland	1	1	"	9.442,--	"	28.875,--	"	8.258,--	"	9.500,--
Sluis	5	47	"	119.328,--	"	3.798.045,--	"	100.074,--	"	3.729.717,--
Terneuzen	2	15	"	37.310,--	"	86.640,--	"	34.711,--	"	51.000,--
Tholen	14	95	"	240.219,--	"	3.627.133,--	"	228.979,--	"	3.856.660,--
Valkenisse	5	17	"	61.843,--	"	464.000,--	"	58.085,--	"	402.157,--
Veere	11	121	"	251.807,--	"	1.411.060,--	"	244.795,--	"	279.500,--
Vlissingen	18	254	"	—	"	634.000,--	"	478.953,--	"	1.357.714,--
Westerschouwen	9	59	"	102.000,--	"	102.000,--	"	144.302,--	"	162.000,--
Westkapelle	1	5	"	8.136,--	"	9.966,--	niet ingediend	"	—	—
Wissenerke	—	8	"	15.619,--	"	109.000,--	verkeerd ingevuld	"	16.000,--	—
Zierikzee	17	544	"	901.638,--	"	1.629.780,--	"	877.988,--	"	1.542.206,--
Totaal	261	2799	f	5.158.351,--	f	23.501.963,--	f	5.661.644,--	f	22.094.474,--

Verordening op de toekenning van subsidies voor monumenten in Zeeland

HOOFDSTUK I

Algemeen

Artikel 1

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. restauratiekosten: de door de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur subsidiabel verklaarde restauratiekosten;
2. onderhoudskosten kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen: de door Gedeputeerde Staten subsidiabel verklaarde onderhoudskosten;
3. onderhoudskosten molens: de door de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur subsidiabel verklaarde onderhoudskosten;
4. aankoopkosten molens: de door Gedeputeerde Staten subsidiabel verklaarde aankoopkosten.

Artikel 2

Provinciaal subsidie wordt verleend in de restauratiekosten van:

1. kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen;
2. molens;
3. agrarische gebouwen;
4. monumenten, eigendom van publiekrechtelijke lichamen (niet vallend onder de onder 1, 2 en 3 genoemde categorieën);
5. overige monumenten niet zijnde woonhuismonumenten.

Artikel 3

Provinciaal subsidie wordt verleend in de onderhoudskosten van:

1. kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen;
2. molens.

Artikel 4

Provinciaal subsidie wordt verleend in de aankoopkosten van molens.

Artikel 5

Provinciaal subsidie wordt verleend in het aantal asomwentelingen van molens.

HOOFDSTUK II

Toekenning subsidies

Artikel 6

De provinciale subsidie in de restauratiekosten bedraagt:

1. bij kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen 10%;
2. bij molens 25%;
3. bij agrarische gebouwen 15%;

4. bij monumenten, eigendom van publiekrechtelijke lichamen (niet vallend onder de onder 1, 2 en 3 genoemde categorieën) 5%;
5. bij overige monumenten, niet zijnde woonhuismonumenten 5%.

Artikel 7

De provinciale subsidie in de jaarlijkse onderhoudskosten bedraagt:

1. bij kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen 20% van maximaal f 25.000,-- per object;
2. bij molens 20% van de kosten.

Artikel 8

De draaipremie voor molens bedraagt f 1,-- per 300 asomwentelingen.

Artikel 9

Een subsidie in de onderhoudskosten en een draaipremie van minder dan f 50,-- worden niet uitbetaald.

Artikel 10

Een provinciaal subsidie in de onderhoudskosten wordt slechts verleend onder de volgende voorwaarden:

1. naar het oordeel van Gedeputeerde Staten moet het behoud gewenst zijn en moet het onderhoud nuttig of noodzakelijk zijn voor dit behoud;
2. bij kerkelijke gebouwen, kastelen, landhuizen en buitenplaatsen dient de eigenaar aangesloten te zijn bij de Monumentenwacht Zeeland.

Artikel 11

Een draaipremie wordt niet uitbetaald als de aangebrachte verzegeling is verbroken.

Artikel 12

De provinciale subsidie in de aankoopkosten van molens bedraagt 25% van een door Gedeputeerde Staten per geval nader vast te stellen maximum bedrag.

Artikel 13

Een subsidie in de aankoopkosten van molens wordt slechts verleend aan gemeenten en privaatrechtelijke rechtspersonen zonder winstoogmerk en onder de volgende voorwaarden:

1. naar het oordeel van Gedeputeerde Staten moet het behoud gewenst zijn;
2. de molen dient zonodig gerestaureerd te worden en in een goede staat van onderhoud gehouden te worden.

Artikel 14

Indien daartoe naar het oordeel van Gedeputeerde Staten aanleiding bestaat kunnen op de provinciale subsidie als bedoeld in artikel 6 voorschotten worden uitbetaald tot maximaal 80%.

Artikel 15

Gedeputeerde Staten kunnen aan de verlening van het provinciaal subsidie voorwaarden verbinden.

Artikel 16

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd op aanvragen om subsidie bedoeld in de artikelen 6, 7, 8 en 12, met inachtneming van de daarin genoemde normen, een beslissing te nemen tot een maximum van f 100.000,-- provinciaal subsidie per object en voor zover de door Provinciale Staten beschikbaar gestelde gelden dit zullen toelaten.

Artikel 17

Indien het totaal aan overheidssubsidies een bedrag van 100% der subsidiebele kosten zou overschrijden, wordt het provinciaal subsidie zodanig verlaagd, dat die overschrijding niet plaats vindt.

Artikel 18

In bijzondere gevallen kan de eigenaar van één der in artikel 2 genoemde categorieën monumenten een beroep doen op het noodfonds voor restauraties van monumenten.

Artikel 19

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd op aanvragen om subsidie bedoeld in artikel 18, met inachtneming van de daarin genoemde normen, een beslissing te nemen tot een maximum van f 50.000,-- provinciaal subsidie per object en voorzover de door Provinciale Staten beschikbaar gestelde gelden dit zullen toelaten.

Artikel 20

Gedeputeerde Staten doen jaarlijks verslag over de door hen ingevolge deze verordening genomen beslissingen.

Artikel 21

De "Verordening algemene subsidievoorwaarden Zeeland" is op deze verordening niet van toepassing.

HOOFDSTUK III

Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 22

Op de vóór 1 november 1990 ingekomen verzoeken blijft de bij besluit van Provinciale Staten van 16 december 1977, nr. 21, vastgestelde regeling van toepassing, behalve wanneer de regeling van 21 september 1990 gunstiger is.

Artikel 23

1. Deze verordening treedt in werking op 1 oktober 1990 en kan worden aangehaald als "Verordening Monumentensubsidies Zeeland".
2. Ingetrokken wordt per 1 november 1990 het besluit van Provinciale Staten van Zeeland van 30 juli 1952, nr. 4, betreffende vaststelling van de Molenverordening Zeeland.

3. Ingetrokken wordt per 1 november 1990 het besluit van Provinciale Staten van Zeeland van 16 december 1977, nr. 21, betreffende vaststelling van de verordening op de toekenning van subsidies voor monumenten in Zeeland.